

volum este, prin abordarea interdisciplinară, dar și prin perspectivă și anvergură, unul de referință în istoriografia – nu doar medicală – a spațiului sud-est european.

Silvia Mitricioaei

Mihai Teodor NICOARĂ, *Universitatea „Regele Ferdinand I” din Cluj între două dictaturi (1940-1947)*, Cluj-Napoca, Editura Accent, 2012, 383 p.

Unul dintre subiectele fascinante, care acoperă un câmp neexplorat sau prea puțin cercetat la noi în țară, este istoria instituțiilor de învățământ superior, a universităților în special, instituții care s-au aflat mereu în mijlocul valurilor de conflicte declanșate de susținătorii unor modele de cunoaștere și educare. Și totuși istoriografia română nu duce lipsă de cercetări privind istoria universităților de la noi din țară, și aceasta în condițiile în care pentru majoritatea universităților s-au publicat în ultimii ani volume celebrative, care tind să redea evolutiv traseul instituțiilor respective și activității universitare, dar prea puține scrieri de acest tip le integrează în atmosfera politică a vremii.

Având la bază o diversitate de surse, de la cele edite, la cele arhivistice, la acte, rapoarte, documente, memorii aparținând perioadei sale de interes, volumul adus de noi în atenția cititorului interesat de un asemenea subiect reprezintă un expozeu istoric, în care mulțimea detaliilor oferite de autor se împletesc profesionist cu o interesantă analiză instituțională și politică, având drept țel final redarea vieții universitare reale, dar și aspirațiile, idealurile și împlinirile acesteia.

Desfășurându-se de-a lungul a 11 capitole, pe parcursul cărora criteriul cronologic a fost împletit cu cel tematic, și utilizând surse documentare inedite și deseori contradictorii, Mihai Teodor Nicoară a reușit să surprindă numeroase detalii legate de organizarea și viața universitară clujeană, fără a cădea însă în capcana unei interpretări partizane. Cititorului îi sunt prezentate și analizate teme ce vizează subiecte legate de: modele universitare; strategii politico-ideologice; modernizarea instituțională a Universității din Cluj; refugiul și reorganizarea Universității la Sibiu și Timișoara; universitarii și politica; dificultățile reîntoarcerii la Cluj în toamna lui 1944; sovietizarea învățământului universitar; viața studentească; greva academică din iunie 1946; epurările din lumea academică, și multe altele.

Analizând pe parcursul mai multor capitole și subcapitole perioada 1940-1947, perioadă care a reprezentat o etapă de tranziție a istoriei contemporane a României, fără teamă de a greși, considerăm că cititorul ar putea, imaginar, separa întreg materialul publicat în două părți. În prima parte, ar fi incluse capitolele care cuprind redarea și analiza celor întâmplate între 1940-1944. Este vorba de un număr însemnat de pagini în care autorul realizează o retrospectivă a istoriei Universității în perioada refugiului de la Sibiu și Timișoara, subliniind că destinul Universității a fost strâns legat de destinul Transilvaniei de Nord. În acel climat, comunitatea academică a respins presiunile regimului antonescian de a deveni „universitate militantă”, pledând pentru autonomia universitară. Partea a doua, 1945-1947, tratează procesul de introducere a modelului sovietic în mediul academic. Pe baza unei bogate documentări, sunt evidențiate atât dificultățile întâmpinate de instituție, cât și încercările studenților și cadrelor didactice de a apăra valorile academice.

Privită în ansamblul său, *Universitatea „Regele Ferdinand I” din Cluj între două dictaturi (1940-1947)* s-a dorit a fi o reconstituire cât mai coerentă și completă a faptelor, abordarea unui asemenea subiect confirmând ideea că Universitatea din Cluj, ca de altfel și celelalte instituții din România acelei epoci, a fost legată de destinul întregii societăți românești. Și cu toate răsturnările pe care le-a suferit din cauza exilului sau a regimului instaurat începând din 1945, Universitatea „Regele Ferdinand I” a continuat să rămână o instituție cu o eleganță intelectuală și academică aparte.

În egală măsură serios și atractiv, volumul lui Mihai Teodor Nicoară va deveni, cu siguranță, un punct de referință în literatura de specialitate de la noi din țară, și merită cea mai bună soartă care îi poate fi rezervată unei cărți, aceea de a fi găsită în rafturile cât mai multor biblioteci și librării, de a fi cât mai mult citită, reeditată și tradusă. În ceea ce ne privește, salutăm opțiunea editorilor de a

publica acest volum reușit care, prin subiectul abordat și limbajul folosit, se adresează atât specialiștilor, cât și publicului larg, interesat de problematica vieții universitare românești.

Marcela Sălăgean

Lucrări reeditate privind istoria Bucovinei

Bucovina în primele descrieri geografice, istorice, economice și demografice, ediție bilingvă îngrijită, cu introducere, postfețe, note și comentarii de acad. Radu Grigorovici, prefață D. Vatamaniuc, ed. a 2-a, Cernăuți, Editura Alexandru cel Bun, 2011, 437 p.; **Radu ECONOMU, *Unirea Bucovinei 1918***, Cernăuți, Editura Alexandru cel Bun, 2011, 212 p.

Nu atât conținutul – familiar specialiștilor domeniului și intrat de mult în circuitul științific – ne-a îndemnat să zăbovim asupra prezentării celor două titluri mai sus menționate, cât statutul lor de reeditări. *Bucovina în primele descrieri geografice...* a cunoscut o primă ediție apărută în anul 1998 la București, sub sigla Editurii Academiei Române, în timp ce lucrarea semnată de Radu Economu a fost publicată sub egida Fundației Culturale Române, la București, în 1994. Ambele cărți au beneficiat de o relativ largă circulație internațională, fiind prezente în bibliotecile unor prestigioase instituții de cercetare și universități, fapt ce se datorează atât calității științifice a conținutului, cât și tematicii și spațiului geografic la care făceau referire – teritoriu multiethnic, puternic disputat pe parcursul secolului XX între statele vecine. Cu toate acestea, lucrarea avându-l ca autor pe R. Economu lipsește cu desăvârșire din bibliotecile clujene, astfel că reeditarea din 2011 aduce, pentru mediul universitar și științific din acest oraș, o binevenită și necesară reparație bibliografică.

Bucovina în primele descrieri geografice... reia fidel conținutul primei ediții, respectând inclusiv paginația originală, singura diferență fiind traducerea în limba ucraineană a prefeței semnate de D. Vatamaniuc și a notei editoriale elaborate de R. Grigorovici, alături de renunțarea la anexele ilustrative (cap. VII) – probabil din rațiuni tehnice. Cele șase izvoare istorice care compun lucrarea au fost redactate între 1775-1803 și aparțin guvernatorilor Bucovinei (Gabriel Splény von Mihálydy și Karl Freiherr von Enzenberg), secretarului aulic von Jenisch, marelui boier Vasile Balș (delegatul stărilor reunite ale Bucovinei în capitala Imperiului) și lui Ioan Budai-Deleanu (în calitate de *consiliarius fori nobilium de regno Galliciae* sau, după cum el însuși se prezenta, *k.k. Landrath zu Lemberg*). Textele au fost publicate în periodice de epocă sau în transcrieri de la sfârșitul secolului al XIX-lea, meritul major al editorului constând în reluarea și adnotarea lor critică, prezervarea formei originare prin maniera bilingvă de prezentare și analiza fiecărui document, a istoricului redactării sale și a profilului biografic al autorului în cadrul *notelor editoriale*.

Fiind vorba despre o lucrare publicată cu mai bine de un deceniu în urmă, nu intenționăm să insistăm extensiv asupra conținutului, intrat de multă vreme în circuitul istoriografic, astfel că ne vom rezuma la o sumară expunere a caracterului fiecărui izvor publicat. *Descrierea Districtului Bucovinean* și *Tabelul localităților din Bucovina* au fost ambele elaborate în anul 1775 de către generalul Gabriel Splény von Mihálydy, comandantul trupelor austriece, constituind în fapt un extins raport adresat Curții Imperiale privind starea proaspăt-anexatului teritoriu. *Descrierea Bucovinei* (1790) reprezintă o sinteză a rapoartelor anterioare, completată cu observațiile secretarului aulic von Jenisch. Boierul moldovean Vasile Balș semnează *Descrierea Bucovinei și a stării ei lăuntrice*, tot un raport adresat Curții Imperiale, în 1780, în preajma reorganizării administrative a provinciei. *Scurte observații asupra Bucovinei*, elaborate de Ioan Budai-Deleanu în 1803 încheie șirul izvoarelor, textul reprezentând o sinteză istorică a dezvoltării provinciei sub guvernarea austriacă.

În ciuda formei expunerii și a dimensiunilor, caracterul preponderent oficial al textelor (cu excepția celui al lui Budai-Deleanu) le situează mai degrabă în categoria surselor documentar-administrative decât în a celor literare, informația pe care o conțin fiind esențială pentru cunoașterea stării și a evoluției istorice a nordului Moldovei între anexarea austriacă (1775) și începutul secolului